

“Kürt yoktu ki!” Dalia MAYA maya.dalia@yahoo.com

13 Mayıs 2015

Dapdaracak sokaklar. Miniminnacık. Belli bir çizgiyi takip etmeyen. Biraz sağa, biraz sola kıvrılan. Yılan gibi değil de, bazen yumuşak dönüşlerle, ama bazan da keskin bir üçgen açı yaparak, yönünü bilmeden döne döne okyanusa eren. İnsanları güler yüzlü. Her an davetkâr: “Gel seni gezdireyim.” İlk gün, Rehberimiz Juan, motosikletin amcası diyebileceğim Piaggiosunun ardına bindirmiş bizleri hoplatı zıplata gezdiliyor Lizbon’un eski mahallesinin sokaklarında. Rengarenk binalar... Sarılar, kırmızılar, yeşiller, leylaklar, pembeler... Bir de mozaik desenli olanlar. Onlar da rengarenk. Her biri bir başka. Yine de tamamı bir bütünlük içinde! Sokaklar Arnavut kaldırımı. Kaldırımlar da öyle. Ancak kaldırımlarda kullanılan taşlar, bir nevi mermer taşından. İki renk kullanılarak, farklı mozaik desenleri ile şenlendirilmiş. Kaldırımların desenleri, binaların renkliliği yetmiyormuş gibi, sokakların neşeli şenliğine camlara asılmış rengârenk çamaşırlar ve daracık balkonlara yerleştirilen saksılarda yaratılmış mini ‘Amazon ormanları’ eşlik ediyor. Yer yer çamaşırların üstleri naylonlarla örtülmüş, yağmurdan ıslanmasınlar diye... Taş binaların arasında yemyeşil patlayan ağaçlar.. Çiçek çiçek, coşkun coşkun açmışlar. Merdiven sokaklar. Dolana dolana inip çıkan, kah orada kah burada masmavi okyanus manzarasını gözlerimize sunan sokaklar. Bazı sokaklar o kadar dar ki, iki kişi yan yana ancak sevgili ise geçebilir. Eski mahalledeki taş sokaklar ne kadar darsa, şehrin diğer kesimlerine giden caddeler ve onları çerçeveleyen kaldırımlar o kadar geniş. Ve duvar ressamaları, rengârenk şehri bir sanat alanına çeviren duvar ressamaları.

Kaç kişinin yanından geçiyoruz yaşamlarımız boyunca, farkına bile varmadan... Renkli, sıra dışı ya da görünmez olsun, sanki herkes burada; tüm farklılıkları ile bir bütün yaratıyorlar.

İstanbul’a dönüyorum. Salt Galata’da İpek Düben’in Sergisini geziyorum. ‘Onlar’ diyor İpek, ‘Onlar’! Kim mi ‘Onlar’? Onlar, bir bütün olmuşken ayırdıklarımız, parçaladıklarımız. Lizbon’u gezerken bütünü görüp bütüne odaklanmayı seçen algımız, nedense İstanbul’a dönünce, bütünün parçalarına odaklanmayı seçiyor. Onlar, etiketlediklerimiz. Tanımayı dahi denemeden etiketlediklerimiz. Onlar diye etiketlerken aslında kendimizi etiketlediklerimiz.

Avrupa’nın bu en ucundaki liman şehrinde, şehrin eski kısmında İpek Düben’i ve ‘Onlar’ı düşünüyorum. Liman şehirleri daha mı açık okuyorlar acaba değişikliklere? Daha heyecanlı, daha neşeli? Rengârenk gemicilerin renkleri mi yansıyan sokak sokak evrene?

‘Onlar’ kim mi? Yıllardır düşmüş, susturulmuş; konuşmayan, konuşamayan; kendi içinde kalanlar onlar.

Onlar nihayet konuşuyorlar. Alenen değil henüz belki. Ama kapalı kapılar ardında da değil. Kapılar aralandı biraz. Dinlemek isteyene; dinlemek, sormak, sorgulamak, anlamak isteyene açıldı kapılar. Şimdi onlar konuşuyorlar. Hepsi aynı mekanda bir salonda, bir çeşit ayaklı Türkiye halinde konuşuyorlar. Bir köşede başı örtülü bir kadın, bir köşede bir lezbiyen, bir gay, bir Yahudi, bir Ermeni, bir Alevi, bir Kürt... Konuşuyorlar. Her biri ötekini üzerinden kendisini anlatıyor. Ki bu önemli. Bir de bunun ötesine geçiliyor yer yer. Kendi ötekileştirmelerini anlatırken bile, kendilerinin de diğerlerini ötekileştirdiğini fark ediyorlar.

Konuşmak gerek artık. Konuşmak, dinlemek, daha çok konuşmak, daha çok dinlemek gerek. Anlamak için dinlemek gerek.

Dinleyelim o zaman hep birlikte:

“A siz bize benziyormuşsunuz” diyorlar. Ne korkunç bir laf bu... Niye Fransız’a demiyor bunu da Alevi’ye, Ermeni’ye, Yahudi’ye diyebiliyor?

“Ermeni denince hazine düşünüyoruz. Çünkü Ermeni gidince geriye hazine bırakıyorlar.”

“Kayıp hikâyeleri devam mı edecek? Yoksa kayıplarımıza selam edip kalanları geri kazanmayı mı tercih edeceğiz?”

Birlikte aynı şehirde yaşadığın halkın 1/3’ü yok, sen geriye bakma”

“Yahudi, Ermeni ötekileştirilir ama yine de güven ona yönelir.. Yahudi doktor, Ermeni mimar gibi..”

“Benim de ön yargılarım var. Her ne kadar yakın arkadaşım olursa olsun, iş milliyetçiliğe döndüğü zaman herkes tırnağını çıkarır gibi geliyor bana.”

“Alevilerde yemek yenmez, Hristiyanlara güvenilmez, Kürtler bölücüdürler, pis Araplar...”

“Aslında ayrımcılığı İstanbul’da fark ettik.”

En güzelini Kürt olan söylüyor sanırım. Kürt’ü çıkarın, diğerlerini koyun, gerçek hepsi için aynı: “Kürt yoktu ki! Kürt arkadaşlar vardı ama Kürt yoktu ki!”